

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 5 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

— S prilogami: —
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inzerati pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica. —

Štev. 47.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1910

Leto XXIII.

Kmet in vojaška služba.

Vojaška služba je težka. To čutijo vojaki, pa tudi njihovi domači; posebno je prizadet kmečki stan. Pisali smo že v »Domoljubu« o ti reči in prav posebno povdarjali, kako se ravno v vojaški službi odtuji mnogo fantov svojemu kmečkemu stanu, in si po prestanih vojaških letih poišče drugod kruha. Na kmetih pa vedno bolj manjka poslov in delavcev. Treba je torej gledati in skrbeti, kako bi se v tem oziru popravilo, kar se more. Dve reči, ki sta se v novejšem času začeli in ki že zdaj kažeta, da se da mnogo doseči.

1. Poduk vojakov v kmetijskemu v. Vojak nima stika s kmečkim življenjem; cela leta minejo v kosarni za fanta, da sliši samo o drugih rečeh, da takorekoč kmečko življenje popolnoma izgubi izpred oči. V mestu živi; pred seboj gleda nov svet, ki je različen od kmetskega. Ko odhaja z doma v vojake, si misli marsikdo, da nikjer ni tako prijetno kakor doma, in da bi se drugod ne mogel navaditi. Za nekaj časa se mu pa vse te misli izkade. Doma je bil vajen živeti v stanovitnih razmerah. Kmečki rodovi stoletja ostajajo na svojih gruntih; izpremembe so redke, izjemne. V mestih je pa vse v vednih izpremembah. Delavsko ljudstvo se vadi kakor povodenj zdaj sem, zdaj tja. Dom ima tam, kjer dobi kruha in za toliko časa, dokler ga dobiva. To vidi mladi fant in če ga doma ne čaka kakko posestvo, skoči le prerad tudi sam v mestno povodenj, ki ga zanese s seboj. Zato je res silno važno, da dobe kmečki fantje tudi pri vojaki priložnost slišati kaj o kmetijstvu, njegovem pomenu in njegovi lepoti. Zimski čas popoln ali vsa, proti večeru jim služba ne daje posla; namestu da bi si po ka-

kih gostilnah, ali dvomljivih družbah iskali razvedrila, se jim lahko s kmetijskim podukom za um in srce preskrbi tečna hrana. Naši poslanci so v državnem zboru že večkrat zahtevali, naj se vojaška oblast zgane v tem oziru. Omenjamo samo dr. Korošca in Demšarja. Priznati moramo, da je vojaška gosposka sprejela to misel, in da se je tudi v Avstriji že pričel za vojake kmetijski poduk. V Hebu na Češkem so najprej poizkusili; izkazalo se je. Par večerov na teden je prihajal kmetijski učitelj pozimski čas v kasarno učiti. Silili niso nikogar, da bi moral k temu poduku, vendar se je pa oglasilo lepo število fantov, ki so z veseljem porabili ugodno priliko in se mnogo naučili. Vojak vidi mnogo sveta; velikokrat bi lahko kmečki fant tudi marsikaj za kmetijstvo važnega pogledal; razvite zadruge, zboljšane travnike, urejene pašnike in planine, vzorne hleve, dobre mlekarne, strojne, živinorejske in druge zadruge. Samo imeti mora koga, ki ga na to opozori in mu dotično reč razloži. Če se uvede kmetijski poduk, je to že tudi vpljučno. Kakor slišimo, se že peča kranjski deželni odbor s to rečjo in upati smemo, da se tudi za slovenske vojake kmalu prične omenjeni poduk.

2. Skrb za rezerviste. Mladenič, ki odsluži vojake, je marsikdaj v skrbeh, kaj bo z njim. Mnogo jih je, ki nimajo kam domu, ali pa doma že ni več zanje prostora. Ti se zdaj večinoma odtujijo kmečkemu poklicu in grede po svetu s trebuhom za kruhom. Tudi rokodelstva izučeni fantje imajo skrbi, kako in kam. Pomočniškega mesta doma ne more kar s kljuko sneti in zato gre navadno za vedno na tuje. Zlasti slabo je za revne mladeniče, ki morajo zavoljo kake bolezni zapustiti vojaško službo pred določenim časom,

Za vojake niso; njihova bolezen jih pa ne ovira pri kakem drugem poklicu, toda kam, to je vprašanje.

Rajni dunajski župan dr. Lueger je ob priliki (dne 4. februarja 1909), ko so se pri njem posvetovali, kako naj bi se pomagalo rezervistom, ki pridejo iz Bosne, kamor so morali zavoljo grozeče vojske s Srbijo, sprožil misel, naj bi se osnovalo posebno društvo v pomoč rezervistom, ki izstopajo iz aktivne vojaške službe. Vojaška gosposka in vlada sta pozdravili to misel in že dne 4. aprila 1909 se je ustanovilo na Dunaju Društvo srebrnega križa v pomoč rezervistom. Tako se imenuje zato, ker ima vsak član pravico nositi kot društveno znamenje s srebrnim križcem. Društvo daje ubožnim rezervistom razne podpore; zlasti pa posreduje službe. Jasno je, da z Dunaja ni mogoče skrbeti za celo državo; zato so se začele po posameznih deželah ustanovljati podružnice. Tudi za Kranjsko se bo ustanovila začetkom prihodnjega leta. Ljudomili ljubljanski divizionar F. M. S. Matuška je sprožil to misel in zatrdno smo prepričani, da se oživi. Vodstvo prevzame za vse dobro vneti dvorni svetnik Kliment. V pripravljenem odboru je tudi dr. Krek, član dunajskega odbora pa poslanec Pogačnik. Podružnica potrebuje vsestranske pomoči. Po kmečkih zvezah in po izobraževalnih društvih, pa tudi po občinskih in župnih uradih bo treba dobiti proti jeseni imena gospodarjev, ki potrebujejo kakega moškega posla, ali mojstrov, ki rabijo pomočnika. Po vojaški oblasti prejmejo fantje, ki imajo doslužiti dotično leto, od podružnice posebne listke, kjer se oglasijo za to ali drugo delo. Tolikrat smo si že želeli posredovalnice za kmečke posle; po ti poti se prične brez dvojbe v veliko korist našega ljudstva.

»Domoljub« bo o ti važni reči še natančneje pisal; pomagal bo tudi pri posredovanju. Za danes naznanja samo bližnjo ustanovitev in priporoča že naprej, naj se prične zanimanje zanjo. Ker bo posredovanje brezplačno in ker bo večkrat treba dati rezervistom tudi kako podporo, n. pr. za obleko, ali za pot v službo, je seveda treba denarnih prispevkov za podružnico. Udnina znaša na leto za redne člane po dve kroni. Podporni člani plačajo po 10 K; enkrat za vselej se pa plača vsaj po 50 K. Kmečke zveze in občine, pa tudi posamezniki bodo gotovo toliko zbrali, da bo mogla podružnica krepko delovati.

»Domoljub« je pripravljen sprejemati morebitna vprašanja o ti reči in poskrbeti za vsa potrebna pojasnila. Upajmo, da se s podružnico Društva srebrnega križa, ki mu je zavetnik naš prestolonaslednik Franc Ferdinand, marsikaka skrb otre pri naših rezervistih in da se s posredovanjem služb tudi kmečkemu stanu, ki pri nas daje ogromno večino vojakov, uspešno pomaga.

Deželni zbor kranjski.

V zadnji seji se je vršila

proračunska razprava.

Razpravo prične dr. Krek, ki predlaga po naročilu finančnega odseka:

V pokritje deželnih potrebščin naj se pobirajo sledeče priklade: 1. 40odstotna doklada na vžitnino in na vse direktne davke, 2. Od piva po 4 K od hektolitra. — Torej niso večje kakor so bile doslej. — Poleg tega se pooblašča, da deželni odbor skrbi za pokritje primanjkljaja s kakim posojilom. Končno naj deželni zbor pozove vlado, da pri rešitvi računskega provizorija za leto 1911. primerno ukrene, da dobe dežele že s 1. januarjem 1911 zvišani prispevek iz davka na žganje v smislu tozadevne vladne predloge.

Liberalci so obetali ob tej priliki razkrinkati deželno gospodarstvo naše večine in ožigosati nasilnosti naše stranke nasproti liberalcem. A ostalo je samo pri obetanju. Ko je bilo čas odpreti usta na iztečaj in potožiti pred vsem svetom o krivicah, ki jih revica liberalna stranka trpi, so postali gospodje liberalci malobesedni. Kričalo bi se že, kakor se kriči v kaki liberalni oštariji, ali se piše v liberalnih časopisih, a tu v zbornici je treba za vsako trditev dokazov, tu se ne more lagati tako kakor na kakem liberalnem shodu. In nastopili so res, najboljši, — če so tudi najbolj pametni je seveda drugo vprašanje — drug za drugim; dr. Triller, grof Barbo, dr. Tavčar in celo Gangl, da so izpustili v zbornico tiste naučene govorce, ki bi bili ganili morda do solz kako histerično žensko, a so v zbornici vzbujali le posmehovanje. Dr. Tavčarja je še nekaj, a vse drugo, kar se ga drži, poseb-

no tisto kar cika na stran mladinov, je kakor praprot med visokim jelovjem.

Dr. Triller

je naračunal dva milijona kron primanjkljaja. Dežela bo prišla v konkurz. (Če bi to bilo mogoče, bi jo liberalni advokatje gotovo pognali, da bi si pri tem napolnili žepe. Op. poroč.) Ker je pa usmiljen se ne bo pečal s podrobnostmi. Deželni odbor naj stavi v loterijo! Takim oslarijam se je morala krohotati vsa zbornica. Dežela je za volivce sipala, sipala, sipala in izstraduje naprednjake! Vi postavljate plot med napredno stranko in ljudstvom! S. L. S. en korak naprej, narod slovenski dva koraka nazaj! Resnično, resnično vam povem! . . . (Velikanski krohot. Klici: Kakšne oslarije klata ta človek! Denite ga v mrzle rjuhe!) S. L. S. pomaga baronu Schwarzu, da ne sme postaviti narod septemberskim žrtvam spomenika. Potem ponavlja tisto laž, ki so jo zlegli ljubljanski Nemci in potem ponovili naši liberalci, o »kravji kupčiji«, ki jo je napravil baje dr. Šusteršič z vlado. Seveda takim budalostim se mora vsak krohotati in pomilovati stranko, ki ima tako »odlične« zastopnike v zbornici.

Barbo

je tudi zabavljajal stranki. Kadar je treba udariti po naših, stara ljubezen med slovenskimi in nemškimi liberalci oživi, pa se zopet roko v roki spuste v boj z našimi. Pa je že prav tako! Potem je nastopil dr. Tavčar, ki je končal z zatrdilom da je zanj

edina tolažba ki mu ostane,

zavest, da bodo ostali na Kranjskem naprednjaki, do konca sveta. Sicer se je pa ogibal budalosti, s kakoršnimi se je postavljajal njegov tovariš dr. Triller. Tudi njega navdaja strah pred deželnim proračunom. Treba bo zvišati davke, če ne, bomo morali meseca maja deželno štacuno zapreti. (Velikanski smeh.) Večina v deželi izstraduje liberalne manjšine. (Do sedaj se še nikjer ni opazilo, da se jim posebno slabo godi.) Jezí se, ker se pripravlja zgradba električnih central. Mož bi najraje videl, da bi imeli Judje vse v rokah. Mi ne moremo nič drugega kakor zdihovati in protestirati. S. L. S. ima načelo: Gorje premagancem! Vi sovražite Ljubljano! (Burni ugovori!) Višji dekliški šoli v Ljubljani ne date prispevka! (Na zavodu so najbolj strupeni liberalci nastavljeni za učitelje.) Potem očita naši stranki, da učiteljstvo preganja, dasi dobro ve, iz kakšnih vzrokov so bili nekateri prestavljeni, ker sedi v deželnem šolskem svetu. Med baronom Schwarzom in dr. Šusteršičem je zakon. (Dr. Šusteršič: O ne, je še-le zaroka! Veselost.) Dr. Tavčar potrdi: Je že zakon! (Dr. Šusteršič: A tako! Velika veselost.) In v tem zakonu, v katerem je baron Schwarz žena, žena hlače nosi. (Velik smeh.) Vlada je pa ekspozitura S. L. S.

Gangl

je govoril o nekih tablicah tam v Idriji. Poslušal ga itak ni nihče. Za njim vzame liberalne govornike v želto

dr. Lampe.

Liberalci so napovedali konkurz nad našo deželo. Pa to so nam že lansko leto napovedali, pa smo jo vendar dobro vozili. Tako bomo tudi v bodoče. Doklad ne moremo zvišati, ker ljudstvo že dovolj težko nosi bremena, pa tudi ne vemo, na kateri podlagi bi to mogli storiti. Na očitanje dr. Trillerja, da nam je cerkev s tem pomagala, da je »Narod« prepovedala, mu povem le to, da nam pri ljudeh največ pomaga to, ako ljudem »Narod« preberemo. (Velika veselost.) Ljudje potem pravijo, ljudi, ki tako neumno pišejo in govore, mi ne bomo volili. (Burna veselost.) Razložek med nami in vami je ta: narodno-napredna stranka za narod veliko govori, zanj pa prav nič ne stori. (Tako je!) Mi pa manj govorimo, a kadarkoli moremo, zanj kaj storimo! (Tako je!) Dr. Tavčar je nam naračunal dva milijona deficita. On pri svojih računih ni posebno natančen! Izhajali smo vedno pod proračunanim zneskom. Kadar se gre za napredek dežele, pa moramo prevzeti nase neko odgovornost. Naše barake pa vkljub napovedi dr. Tavčarja, ne bomo spomladí zaprli, ampak bomo najbrže vsi zdravi in veseli tukaj zborovali. (Veselost!) Kar je naša stranka storila za deželo, koristi vsem, na bo te ali one stranke. (Tako je!) Kadar se gre pa za osebne stvari, za nastavljanja, glasujem vedno za pristaša naše stranke. (Dobro! Dobro!) Dr. Tavčarji še to-le: Pri ljubljanski elektrarni znašajo stroški za eno letno kilovatno uro 28 v. In vi pravite, da se elektrarna rentira. Ali se ne bi veliko bolje rentirala deželna elektrarna, kjer bodo znašali stroški za kilovatno uro 3 do 4 vinarje? (Veliko pritrdjevanje.) Taki gospodarji smo pa že še, kakor so vaši gospodje na ljubljanskem magistratu. (Veliko odobravanje in veselost.) Potem je odgovorjal na očitanja, da je denar sipal in je naštel vse vodovodne zgradbe in ceste, ki so se izvršile v teh par letih, kar ima S. L. S. večino. Izvršilo se je 84 zgradb, za katere se je porabilo 3.689.330 K. Ni je dežele v naši državi, ki bi v zadnjem času toliko koristnega za ljudstvo naredila in zgradila! (Veliko odobravanje. Liberalci se take reči nimajo smisla.) Čaka nas še mnogo dela. Na vrsti so vodovodi v Beli Krajini, Suhi Krajini, v ribniški dolini in pa na Pivki. Tukaj je pa treba zdatne pomoči države in zato predlagam, da se vlada pozove, da prispeva za te vodovode vsaj 50 odstotkov, ravno tako pa prispeva za zgradbe novih cest. (Veliko ploskanje in odobravanje!)

Dr. Šusteršič

je na to v krasnem govoru raztrgal in osmešil liberalce. Igral se je z njimi, kakor mačka z miško. Kar je povedal dr. Šusteršič liberalcem, jim bo še dob-

go šumelo po ušesih in batine, ki so jih dobili, jih bodo še dolgo dolgo skelele. Bil je

temeljiti obračun

z liberalno bando, ki živi od laži, sumničnej, hujskarij, sovraštva do cerkve in podobnih reči. Iz govora moremo prinesiti samo nekaj glavnih misli. Dr. Triller je slikal primanjkljaj v deželnem proračunu. Najprvo je videl poldrug milijon, čez eno minuto je prišel na dva milijona in čez nekaj minut je že računal pet milijonov. (Živahna veselost.) Če bi ne bilo treba iti kosit bi prišel gotovo na 50 milijonov. (Veselost.) Dokazuje nam je pa ostal dolžan. V tem oziru je pri njem strašna praznота. Ako bi dr. Lampe ne bil proračunal 1.300.000 K primanjkljaja, bi dr. Triller prav ničesar ne vedel. Navzlic temu, da nam je zagotovljenih od države na leto 900.000 K prispevka, ko se izvrši asanacija deželnih financ z državno pomočjo, hočejo naši nasprotniki, da bi že sedaj zvišali naklade kar tja v en dan. Tega mi ne storimo. Mi bi po nepotrebnem obremenili ljudstvo, ki je ravno po nezdodah zadnjih let tako strahovito udarjeno. Zaradi predlanske suše se je znižalo število živine. (Tako je!) Da se še niso uredile deželne finance z državno pomočjo, so krivi soc. demokrate, ki so v finančnem odseku državnega zbora vprizorili obstrukcijo. Če bo pa vlada storila svojo dolžnost in bo oskrbela da se že v proračunskem provizoriju zagotovijo višji dohodki od davka na žganje, potem je mogoče, da že z novini letom dobimo državni prispevek. Sklenili smo pa tudi dve postavi, po katerih bo dežela dobila nekaj dohodkov. In ko bomo sklepali proračun za leto 1912., bomo že imeli jasno sliko o deželnem gospodarstvu, pa bomo videli kaj nam bo treba storiti. (Pritrjevanje.) Če vse to premislite, pa vidite, kako strašno neumno je govoriti, da pojde dežela v konkurz, ali pa naj stavi v loterijo, kar nasvetuje dr. Triller. (Velika veselost in živahno pritrjevanje.) Po tem, kar je govoril danes dr. Triller, moram reči, da je njegova vednost glede javnega gospodarstva naravnost strašna. (Živahna veselost.) Ko je dr. Triller začel pripovedovati, kako se je sipalo, sem napejal ušesa in čakal, kdaj bo navedel dokaze. Pa čakal sem zastoj. Ni bilo dokazov in nobenih jasnih trditvev. Tako govori dr. Triller lahko v kakem gorskem zakotju. (Klic: Tudi tam ne. Samo v kaki ljubljanski oštariji je to mogoče!), toda če v deželnem zboru govori, da se je trosilo denar, je dolžan navesti tudi dejstva za tako nečuvno trditvev. (Burni klici: Tako je!) Povejte samo en slučaj, kjer se je kaj izdalo, kar bi bilo podobno »sipanju«. Vi molčite, ker nobenega ne veste. (Burno pritrjevanje.) Dr. Lampe nam je naštel vse zgradbe, za katere se je »sipalo«, in tu vidimo, da je porabljal dežela denar v to, v kar je v prvi vrsti namenjen, za povzdigo deželne kulture. (Živahno pritrjevanje.) Vi govorite, da hočemo žrtvovati narodno-na-

predno stranko, a dr. Lampe je naštel gotove vodovode, ki bodo koristili v prvi vrsti liberalcem. Ne govorite tako nesmiselno. Dr. Tavčar je pravzaprav povedal, kje je tisto stradanje. Za podporo višji dekliški šoli se gre. Vi pa veste, zakaj se je ustavila podpora. Kuratorij in bivši občinski svet ljubljanski sta žalila in prezirala zastopnika dežele v kuratoriju. (Živahni klici: Tako je!) Gospodje, denar jemati za Ljubljano in vaše zavode, vam je všeč, ampak spoštovati pravice tistih, ki vam denar dajejo, vam pa ne diši. (Živahno pritrjevanje.) Zapomnite si enkrat za vselej, da mi s seboj ne damo igrati! (Tako je!)

Visoki plot,

o katerem je govoril dr. Triller, da stoji med maso ljudstva in liberalno stranko, stoji, postavila ga je pa vaša stranka in sicer s tem, ker se postavljate v nasprotje z vsem, kar je našemu ljudstvu drago in sveto. (Pritrjevanje.) Če vaši govorniki ne morejo brzdati svojih strasti, da ne bi o vsaki priliki bili po duhovnikih in verskih napravah, vam ne moremo pomagati. Potem je govoril o »kravji kupčiji«, katero je privlekel dr. Triller v zbornico in nadaljeval: Naravnost nečuvno je, da se je dr. Triller drznil priti s trditvami, za katere niti sence dokaza nima, kar si je izmislil, ali pa pobral iz nemških židovskih listov. To je višek politične nedostojnosti. (Velikansko odobravanje. Dr. Triller osramočen nekaj vpije in motovili z rokami. Deželni glavar pokliče dr. Trillerja k redu.) To je višek politične nedostojnosti, če se očitajo komu stvari, za katere se nima dokazov. To je višek nedostojnosti! In če ima dr. Triller kake dokaze, da sem jaz napravil kako tako kravjo kupčijo, potem na dan z dokazi! (Burno odobravanje, ploskanje, Živijo-klici.) Ako pa je kdo dr. Trillerju kaj takega rekel, naj pove ime tistega, ki ga je nalagal, pa bo tisti občutil, kaj se pravi lagati. (Odobravanje.) Dr. Triller je izjavil, da on nikdar ni govoril v tej zbornici zoper vero, da je to laž. (Velika veselost.) V razpravi o draginji je pa govoril dr. Triller o stvarih, ki ga pokažejo v vsej goloti. Danes je rekel, da je veren, a kakšna more biti njegova vera, če tukaj v zbornici odreka našemu ljudstvu pravico do romanja. Potem je klical: Cerkev so prelepe! On vpije, da je veren človek, a potem se pa spodtika na verskem življenju našega ljudstva. Versko življenje našega ljudstva je katoliško, je cerkveno življenje in naše ljudstvo ljubi lepoto hiše božje! (Živahno pritrjevanje.) Redovniško življenje je najlepša cvetka katoliško verskega življenja, a dr. Triller pravi, da bi bilo najboljšo redovnike zapoditi! (Sramota!) Potem je obdelal grofa Barba, kakor zasluži oholi plemenišča in potem je odgovarjal na očitanja, da smo sovražniki Ljubljane. Dejal je: Dr. Tavčar ni navedel nobenega dokaza. Tako podtikavanje je nečuvno. Mi imamo v Ljubljani mnogo somišljenikov in teh vendar ne moremo sovra-

žiti. (Živahno pritrjevanje.) Ravno nasprotno je res, ravno S. L. S. je tista, ki najbolj skrbi za Ljubljano in za njen napredek. Sedaj pa še par stvari o predstavljanju učiteljev. Povejte, gospodje, samo en slučaj, kjer se je komu res zgodila krivica. Potem se bomo pa razgovarjali, toda potem se ne pritožujte, če bomo iz aktov spravili na dan stvari, ki dotičnikom ne bodo všeč. Resnica je, da ne veste povedati ne enega konkretnega slučaja, kjer bi se bila zgodila krivica! (Tako je!)

Sedaj lahko končam in pravim: Mi bomo svoje delo nadaljevali po tistih načelih, po katerih smo delovali doslej. Od poti, po kateri gremo, nas ne spravi nobena sila sveta! Naše delo ne gre na to, ugonobiti Vašo stranko, pač pa na to, omejevati njen vpliv, zlasti v toliko, v kolikor se obrača zoper najsvetejše prepričanje našega ljudstva in zoper interes našega ljudstva! (Živahno odobravanje.) Gospoda moja, mi smo zoper ta vpliv, ker žalibog dosedaj še nikjer nismo videli od Vaše strani koristnega delovanja. (Tako je!) Gospodje, mi pa imamo to zavest, četudi gospodje nasprotniki tega seveda ne bode priznavali, da po svojem prepričanju, po svoji najboljši vesti in vednosti delamo to, kar smatramo kot najboljše in najkoristnejše za naše ljudstvo in za našo deželo. In ker so nam tisti, ki so v to poklicani, namreč naši volivci, poverili večino, zaradi tega se tudi poslužujemo svoje večine. Tako je bilo do sedaj, do danes, tako bo jutri in v prihodnje. **Mi vemo, kaj je naša dolžnost in mi vemo, kaj je pravica ljudstva. Dve reči sta, od katerih ne odnehamo: to je naša dolžnost in to so pravice ljudstva!** (Viharno odobravanje in ploskanje.)

Govor dr. Šusteršiča je tako učinkoval na liberalce, da si nobeden ni upal več ust odpreti, da bi mu odgovarjal.

Potem je še govoril deželni predsednik baron Schwarz in zaklical liberalcem: Tisti, ki me dolže pristranosti, naj bi prinesli tudi dokaze za svoje trditve. To pravico smem zahtevati od vas. (Klici: Tako je! Liberalci molče.) Jaz delam po zakonu, katerega strogo izvršujem ne glede na desno ali na levo. Kar se pa tiče očitanja zaradi preganjanja učiteljstva, je res le to, da jih je bilo nekaj prestavljenih, in to zato, ker se jim je hotelo prizanesti. (Jarc: Prišli so na bolje.) Ti učitelji so se pregrešili tudi s tem, da so uganjali politiko v šoli in se storili nemogoče med ljudstvom. V sklepnem govoru je

dr. Krek

povedal, da je že v odseku razložil, zakaj ne moremo skleniti proračuna. Raznim kritikovalcem (No, ti se pa že niso obnesli!) pa odgovarja, da se interes S. L. S. krijejo z interesi ljudstva! Pri gospodarstvu ne pride v poštev samo denarna stran, ampak le to, kar je našemu ljudstvu nujno treba, kar je treba storiti, da se ljudstvo dvigne in gospodarsko napreduje. Zato nasprotnih kritikov čisto nič ne vpoštevamo.

Nato so bili predlogi odsekovi sprejeti in deželni glavari se s slava-klici cesarju zaključili sejo in zasedanje, ki je trajalo nad dve leti.

Političen pregled

SKLICANJE AVSTRIJSKEGA DRŽAVNEGA ZBORA.

Cesar je poslal ministrskemu predsedniku Binertu lastnoročno pismo, s katerim se skliče državni zbor na 24. listopada. Vlada hoče v tem zasedanju rešiti šestmesečni začasni proračun, podaljšanje bančnega privilegija, podaljšanje začasno veljavne postave o državnozbornočnem poslovniku in predloži v rešitev predlogo o italijanski pravni fakulteti. Državni proračun za leto 1911 je izdelan ter izkazuje en in četrt milijona prebitka. Čehi so z vlado skrajno nezadovoljni, tako da ni gotovo, ako bodo dopustili, da se podaljša sedanjí začasno veljavni poslovnik.

POGAJANJA MED ČEHI IN NEMCI

ne samo da radi (v »Domoljubu« že opetovano, včasih tudi obširnejše osvetljenih) nemških pretiranih zahtev in pa radi nemške trme ne morejo skoraj nič napredovati, temveč je celo večja nevarnost, da se zares razbijejo. Vlada skuša in uporablja vsa mogoča sredstva, da prepreči neugoden uspeh in izid pogajanj. Ker bo zboroval državni zbor in bo večina čeških poslancev, ki so obenem državni in deželni poslanci, na Dunaju, hoče vlada zagraditi na Dunaju nadaljevatí sprava pogajanja. Češkega deželnega zbora zato ne bo zaključila, temveč le odgodila za čas teh pogajanj. V slučaju, da se doseže na Dunaju sporazum med Čehi in Nemci, bo zboroval češki deželni zbor od 21. do 31. decembra.

DELEGACIJSKO ZASEDANJE.

Delegacije so zaključile tokratno svoje zasedanje pretekli petek. Rešile so v svoji zadnji seji proračune finančnega ministrstva in skupnega višjega računskega dvora, carinskega proračun in splošna določila. Grof Erental, zunanji minister, je izjavil, da skličejo prihodnje delegacijsko zasedanje na 8. prosinca 1911. Zasedanje da bo trajalo več tednov, ker se bo sklepalo o večjih potrebščinah za armado in vojno mornarico. Sedaj pa dostavimo še nekaj iz sedaj zaključenega delegacijskega zasedanja. Naš dični voditelj, delegat dr. Šusteršič, je spravlil zadnji teden vladne stranke v grozne škripce in presenečenje. Pisali smo že, da je imel dr. Šusteršič govor v delegaciji, ko je najprvo temeljito izprašal nemško vest sedanji vladi, ki nima niti srca niti pravice za Slovane, še manj za Jugoslovane. Drugič je imel največjo pozornost vzbujajoči govor o bosenskem kreditu, kjer je imel krepak obštev z Burianom, njegovo zagrešeno politiko, in

ker je dovolil znane koncesije oduhušili agrarni banki mažarski. V škripce, in sicer ne majhne, je spravlil vladne stranke, ko je stavil ob koncu svojega govora o bosenskem kreditu, potem ko je obsodil mažaronsko politiko Burianovo, ki ga zato dela popolnoma nesposobnega še dalje nositi avstrijsko-ogrski, to je skupni ministrski »portfelj«, a zastopa le mažarske koristi, stavlil v avstrijski delegaciji predlog, ki izreka nezaupnico temu »skupnemu« državnemu finančnemu ministru Burianu. In kakšen predlog je bil to, ki ga je stavil dr. Šusteršič? Načelnik dr. Šusteršič se je držal v svojem predlogu besedila tiste resolucije, ki jo je bil stavil ob znani lanski debati o bosenskem kmečkem odkupu v avstrijskem državnem zboru baron Morsey in ki se je bila nato v državnem zboru tudi soglasno sprejela, seveda tudi od strani teh vladnih strank, ki se še sedaj na vso moč pehajo za vlado. Tako je s tem svojim predlogom obenem prisilil vladne stranke, naj pokažejo, če so možje, ki jim je kaj na tem, kar so enkrat soglasno sklenili, ali če prelomijo svoje soglasne sklepe, in sedaj glasujejo zoper sebe! To vam je bilo presenečenje, ko je predložil dr. Šusteršič ta svoj predlog delegaciji. Presenečene so se zvijale same zadrege vladne stranke, judovsko in vladno časopisje, presenečen — po izjavi vladnega časopisja samega! — prevzesti vladinovec in sluga vlade hofrat Ploj, ki je nakomandiral tudi slovensko liberalno časopisje, naj piše proti predlogu dr. Šusteršiča, da si je liberalno časopisje dosedaj pisalo vedno proti Burianu, ga napadalo in obsojalo mažaronsko politiko njegovo v Bosni in kričalo o krutih nasilstvih Burianove vlade. In da bi imel dr. Šusteršičev predlog tem manj glasov, je celo z brzovjavko prosil češke delegate sam bivši ljubljanski župan Hribar, naj Čehi ne podpirajo dr. Šusteršičevega predloga, češ, da bi, če pade Burian, trpelo srbsko svobodomiselstvo. Tako se je oddaleč vdinjal vladi tudi tisti Hribar, ki se je pred borim mesecem javno po shodih in časopisih jokaje pritoževal nad hudobno vlado, ki ga ni hotela več za ljubljanskega žuvana. Pri glasovanju za dr. Šusteršičev predlog, ki izreka nezaupnico Burianu, so glasovali zanj Slovani — razen Ploja in Srba Baljaka — in socialni demokratje, proti pa vladne stranke in vladinovi. Pred glasovanjem je dr. Šusteršič odgovarjal na razne napade predgovornikov o njegovem predlogu, n. pr. da ni več aktualen itd. in dejal, da ker je to zasedanje delegacije prvo potem, odkar je bila ustanovljena oduhuška banka in da je prvokrat od tedaj, ko ima delegacija pred seboj ministra, ki je dal tako neopravičeno tej banki privilegij. To pa še ni vzrok, če delegacija toliko časa ni bila sklicana, da bi se takega postopanja ne obsodilo. Govornik končno svari delegacijo, naj pazi dobro na tiste, katerim je dana usoda Bosne v roke, ker utegne priti dan, ko bodo

tisti, ki se danes zavzemajo za Buriana, doživeli še veliko večje presenečenje, kakor je bila agrarna banka. Govorilo se je že te dni o nekem načrtu, da bi se Bosna ponudila Mažarom, da pristanejo z nami na gospodarsko skupnost. Torej naj se prepusti Mažarom z avstrijskim denarjem in žrtvami pridobljena Bosna, da se ohrani tista gospodarska enotnost, ki pa Ogrom samim v največjo korist in v korist monarhiji! Zato je zadnji čas, da se reši najnujnejša zadeva, da se končno uredi državnopravno razmerje Bosne in najbolj naravno in koristim priklapljenih (anektiranih) dežela in cele države najbolj odgovarjajoče je, da se Bosanci in Hercegovci združijo s svojimi jugoslovanskimi brati v Banovini in v avstrijski polovici kot svobodni in enakopravni avstrijski državljani, da se udeležujejo velikosti in napredka cele monarhije! Če se to zgodi pod vodstvom gospoda Buriana, potem mu tudi kot Jugoslovani ne bomo mogli odreči priznanja, katero mu moramo danes odrekati. Potem je bilo glasovanje in videlo se je, da Hribarjeva brzovjavka ni imela pravega uspeha. Vsi Slovani obsojajo Ploja, ker je tako zveslo glasoval z Nemci! Kaj je še rešila in razpravljala delegacija, smo našli že začetkoma.

HRVAŠKI SABOR

bo sklican te dni, pa že s tem se je kršil zakon, ker sklican mora biti najmanj deset dni pred otvoritvijo. Ker pa ban še nima svoje večine, bo odgoden takoj po končanih volitvah v predsedstvo in odsede do srede decembra. Nadaljna njegova usoda se takrat odloči. Ban se pogaja s koalicijo za sodelovanje.

BOSEŃSKI SABOR

je odklonil vse predloge, ki jih je stavila vlada. Sploh zna tudi bosenski parlament imeti burne seje.

OGRSKI KATOLIŠKI SHOD

je bil končan prejšnji teden. Ogrski škofje so imeli zborovanje in posvetovanje o važnih cerkvenih in šolskih zadevah in poslali papežu protest zopenesramno žaljenje juda Natana na svetega Očeta. Shoda se je udeležila obila množica izobraženstva, zlasti meščanstva. Zborovanja so bila ločena po narodnostih z mažarskimi, slovaškimi in nemškimi govorniki. Zborovanja, mnogoštevilno obiskana, so kazala lepo edinstvo ogrskih katoličanov v veri: znak, da se morejo tudi na Ogrskem rešiti narodnostni prepri samo na trdni podlagi krščanski in ne z raznimi političnimi trenutnimi zvezami. Veliko zanimanje in navdušenje je vzbudil na ogrskem katoliškem shodu pismeni odgovor prestolonaslednikov, ki je v posebnem pristrnem smislu pozdravil katoliški shod.

JAPONSKA

se pridno ojačuje in pripravlja. Za svoje je itak močno vojno mornarico naroča še novih ladij-velikank »drednot«. Sicer Japoncem po zadnji vojski

aneksiji Koreje domovina še ni postala pretesna, ali ugodna priložnost jih zopet dviga k še večji podjetnosti v razširjenju svojih mej in svoje oblasti.

LISTEK

Romarica.

Povest iz naroda.

I. Buol. — Posloven. — Veselko Kovač.

(Dalje.)

Miciki so se zasvetile oči, vendar je odgovorila mirno:

»Ne delajte tako neslanih dovtipov, gospod krčmar.« Pri teh besedah je hotela stopiti v hišo.

Toda kakor hitro je prišla za ključko, jo je zagrabil krčmar za roko ter ji šepnil na uho:

»Imej pamet, Micika. Kaj dobrega pa imaš tu pri očetu. Škoda bi bilo, da bi tako dekle, kakor si ti, samotno cemerilo na gorski kmetiji. Ti si za boljšo družbo . . .!«

Jeza in strah sta Miciko tako prevzela, da se ji je zdelo, da sliši krčmarjevo prilizovanje in zaupno tikanje le v polsnu. Odločno mu je iztrgala svojo desnico in odhitela v sobo ter za seboj zapahnila vrata.

Krčmar je zardel kakor kuhan rak, a kmalu nato obledel kakor zid. Skripal je z zobmi. Kakor zdivjana zver je upiral svoje strašne oči v zaprta vrata.

»Čakaj, ne ubežiš mi,« je zamrmral nato sam pri sebi.

To je bila nekaka maščevalna prisega.

Toda precej nato je stopil vun pred hišo, kjer ga je Školastika očitno pričakovala, in bil je zopet veselega in prijaznega lica kakor navadno.

»Micika je odločno dekle!« je krčmar dovtipno nagovoril Školastiko.

»Recite rajši: odurno,« je popravila Školastika, kateri ni ugajalo osorno sestrično obnašanje; potem je pa še dostavila zaupno: »Veste, gospod gostilničar, to ima po svoji materi. Midva starejša, to ima po svoji materi. Ona je le najina polsestra, kar vam je menda znano.«

On je prikimal. »To pač vidim. — Če bi smel, bi seveda vas naprosil . . .«

Za trenotek je obmolnil ter jo vprašajoče pogledal. Da je Silvestrova Školastika nekoliko prismojena, mu je bilo znano, a ni prav vedel, v koliko sme njeni prismojenosti zaupati. Sramežljivo in polglasno je pristavil potem:

»Skoro sem se bal, da bi to moje proseče vprašanje Školastiki utegnilo biti neljubo.«

»Kaj še! Kaj vam pride na misel,« je hehetala Školastika in rdečica je zalila njena že postarna lica. Nato je postala še zaupljivejša in začela tarnati, da na očetovem domu pač nima pri-

jetnega življenja. Naposled je gospodu krčmarju nasvetovala, naj si vendar kmalu poišče gospodinje, ker jo tako potrebuje.

»Seveda,« je vzdihnil Šinkovec, »ko bi ne bil tako sramežljiv: toda tako težko izpregovorim s kakim dekletom.«

Pri teh besedah je pomenljivo namežiknil in preden mu je utegnila Školastika odgovoriti, se je urno obrnil, zaklical par besedi v slovo ter stekel po praznem, strmem polju nizdol.

Po rebri pa so se razlegali odmevi neke pesmi, katere posameznih besed pa ni bilo mogoče razločiti.

Školastika je poslušala petje in se smejala na vsa usta. Mislila je pa sama pri sebi, kako je vendar škoda, da se tako čeden in bogat mož pred dekleti tako sramuje.

Šinkovec, sedanji krčmar »Pri roži«, je bil res vedno čeden, a ne vedno bogat. Z majhno culico na rami je prišel pred leti iz ciljske doline in služil v T. več let za pastirja, pozneje pa pri nekem kmetu za hlapca. Slednjič je prišel v Innichen h krčmarici »Pri roži« za hlapca. Bil je lep, postaven mladenič, priliznjena vedenja. Imel je krasen glas, s katerim je ob nedeljah kratkočasil in zabaval goste v domači hiši. Čez nekaj časa se je poročil z gostilničarko. Priletna žena je kmalu umrla in mladi krčmar »Pri roži« je bil naenkrat premožen mož. Razširil je poslopje, privabil od vseh strani dobrih gostov ter delal za povzdigo svoje obrti na vse kriplice. Kljub temu pa v Innichenu ni mogel priti do prave veljave. Tržani so ga imenovali zaničljivo »cilertalca«, kar je pomenilo toliko kakor priseljenc iz ciljske doline. Njegova gostilna tudi ni bila na dobrem glasu.

Gori v hribih, kjer je vladala le tiha samota, se ljudje sploh niso mnogo brigali za to, kar se je govorilo in razpravljalo doli v trgu. Vendar je Micika Šinkovca dobro poznala. Potočnikova Veronika jo je namreč večkrat resno svarila pred njim.

»Ne bilo bi prav prikrivati ti take stvari,« ji je dejala Veronika nekoč; »saj nisi več otrok; moram ti povedati. Sicer sama tega nisem videla, a nekdo, ki gotovo ne laže, mi je ukazal, naj ti povem. Šinkovec, ta priseljenc, ti je namreč, ko prideš v trg, večkrat za petami. V cerkev tudi gotovo ne hodi zavoljo Boga, pa tudi zavoljo častihlepčnosti ne.«

Veronika je svoji mlajši prijateljici potem še omenila, kako razuzdano je krčmar »Pri roži« vedno živel. Micika naj se torej varuje, tēr ga kratko in odločno zavrne, ako bi se ji predrznil približati.

V sobi za zapahnjenimi vrati se je Micika spustila v glasno ihtenje. Toda njen jok je bil brez solza, zakaj bil je posledica silne razburjenosti in hudega gneva, ne pa srčnega ginjenja. Ko se je nekoliko pomirila, jo je obšel gorak čut hvalečnosti za Veronikino svarilo. — Tudi če bi je nihče ne bil svaril pred Šinkovcem, bi ponosna Silvestrova hči

nikdar ne bila šla »K roži« za služabnico. Toda ni še poznala toliko sveta, da bi mogla gostilničarjevo ponudbo prav razumeti; zato bi utegnila biti z njim prijazna in mu nemara — nič hudega sluteč — celo dajati pogum. Pa za zvesto, svarečo prijateljico je bil še nekdo, »nekdo, ki gotovo ne laže«, je rekla Veronika. Kdo neki je bil to?

Micika je sedela mirno s sklenjenima rokama ter premišljevala; naposled je šepnila sama sebi: »Kandid!«*)

Ko sta bila še otroka, ga je klicala kakor vsi sosedje na bregu skratka »Kandl«. Toda odkar je na praznik cerkvenega patrona sv. Kandida v pridigi slišala kak pomen ima to ime, je klicala sosedovega sina s pravilnim, polnim imenom. Ravno zdaj ji je misel na Kandida, iz čegar oči je odsevala nekajljena nedolžnost, nenavadno ugajala. Kaka razlika med Kandidom in krčmarjem Šinkovcem. Da je Kandid pošten in zvest, to je čutila zlasti v tem trenotku. Vedela je, kje ji je iskati varstva: ni torej čuda, da je v bridkosti mislila nanj. Kako rada bi bila svoje pusto domovanje na hribu zamenjala z drugim, boljšim.

Še enkrat je globoko vzdihnila, vstala in se preoblekla. Ko se je prepričala, da je oholi krčmar že odšel, je šla v hlev, da opravi živino.

Školastika je med tem imeia opraviti v kuhinji. Bila je sicer slaba kuharica, a ker je bila starejša, je imela pravico nadomeščati mater.

Solnce se še ni skrilo za obzorje. V hribih pa so imeli navado ob nedeljah večerjati prej kakor druge dni. Pri Silvestrovih so bili precej premožni, a pri mizi se to ni poznalo. Danes, na angelško nedeljo, pa seveda ni bilo preveč, ako je plavalo v ječmenovi juhi tudi par klobasic, kupljenih v trgu pri mesarju, ki je o velikih praznikih prodajal take reči po zelo zmerni ceni. Kmalu so bili vsi pri mizi: hišni oče, suh, star mož, visoke rasti; na desnici sta mu sedela sin Vid in hlapec, na levici pa obe hčeri.

Micika je bila v velikem strahu, da ne bi sestra med obedom napeljala pogovora na gostilničarjevo ponudbo. Hotela je namreč o vsi zadevi govoriti z očetom na tihem. K sreči je bila Školastika danes nenavadno molčeča, le semintja se je zadovoljno nasmehnila. Zeli me za natararico, si je mislila; toda od natararice do gospodinje je večkrat le en sam korak!

Toda oče se za ljubeznjivi obisk ni brigal; brat Vid in hlapec sta pa ravnokar prišla iz doline ter gostilničarja niti opazila nista. Micikina bojazen je bila torej prazna: krčmarjeve ponudbe ni nihče vzel v misel.

(Dalje prihodnjič.)

*) Kandid pride od lastne besede »candidus«, ki pomeni — svetel, bel, čist, pošten.

RAZGLED PO DOMOVINI

Odkrita beseda. »Slovenski Narod« z dne 19. t. m. piše doslovno, naše politično stališče jasno označujoče sledeče: »Dasi neradi in v svojo sramoto, moramo priznati, da je vsa slovenska politika in skoraj vsa gospodarska moč na Koroškem v klerikalnih rokah, zakaj posamezni samostojni (to se pravi liberalni) možje ne pridejo v poštev. Klerikalizem ima torej na strani skoraj vse slovensko ljudstvo.« To izjavo »Slovenskega Naroda« vzamemo z zadovoljstvom na znanje. Saj smo vedno trdili, da liberalizem na Slovenskem nima ugodnih tal, in srečno do tega prepričanja so končno po dolgem obotavljanju prišli tudi liberalci.

Nemci zvezani z liberalci. »Narod« svari slovensko ljudstvo na Koroškem pred S. L. S., češ, da s tem, če pripadajo S. L. S., se zamerijo nemškimi oblastem. Piše: Ko bi imeli koroški Slovenci naprednega poslanca, bi ta dosegel pri nemških mogotcih vse drugačne uspehe, kakor pa klerikalec. Slovenski liberalci so vajeni klečeplaziti pred nemškimi mogotci, a slovensko ljudstvo ne potrebuje od njih milosti, ampak pravice. Kaksi bi pa v resnici bili uspehi, če bi imeli Korošci liberalnega slovenskega poslanca, pa označuje najlepše to, da so liberalni prvaki na Koroškem že velikokrat zatajili svojo narodnost. Takih voditeljev pa je boljše, da jih ni.

Protestno zborovanje proti nesramnemu žaljenju svetega Očeta po vodji framazonov rimskem županu Natanu se je vršilo v Ljubljani v veliki dvorani hotela »Union« v nedeljo dne 20. t. m. Shodu je predsedoval državni in deželni poslanec Povše, na zborovanju pa je govoril državni in deželni poslanec dr. Ivan Susteršič. Zborovanja se je udeležilo nad 3000 ljudi.

Imenovanja. Župnija Bohinjska Bela je podeljena č. g. Karolu Čerin, knezoškofijskemu tajniku v Ljubljani. Za župnijo Želimlje je prezentiran č. g. Bertold Bartel, kaplan v Sostrem. — Župnik Renier v Krškem se je odpovedal župniji.

Nagrado za rešitev življenja je podelila deželna vlada Ivanu Kobe in Juriju Flejniku v Vinicah, in sicer vsakemu po 25 kron, ker sta rešila štiri fante, da niso utonili.

Iz deželnega odbora. V odbor obrtno-nadaljevalne šole v Idriji se odpošlje gosp. M. Arko, dekan v Idriji, v Cerknici pa gosp. Ivan Korče, posestnik v Cerknici. — Začasni vodja deželne bolnice gosp. dr. V. Gregorič se odpove vodstvu. Odpoved se vzame na znanje. Obenem izreče deželni odbor g. dr. V. Gregoriču priznanje in zahvalo. Provizorno prevzame vodstvene posle dežel-

ni odbor, oziroma referent deželnih dobredelnih zavodov g. dr. I. Zajec. — V razpravo so prišli predlogi referenta dr. Zajca o reformah v blaznici in bolnici. — Vpokoji se okrožni zdravnik v Ilirski Bistrici g. dr. D. Perišič. — Gdč. učiteljci J. Jaklič se izposluje dvamesečni dopust, da se bo mogla udeležiti gospodinjkega tečaja v Selcah.

Nov posojilniški dom. Pri Sv. Trojici pri Mokronogu smo pretečeno nedeljo otvorili posojilniški dom. Č. g. župnik iz Mokronoga nam je govoril o koristi posojilnic in o pomenu društva. Prav dobro se je tudi obnesla igra »Novi zvon na Krtinah«, ki se je pretečeno nedeljo ponovila.

Odlkovanje. Občinski odbor pri Devici Mariji v Polju je v svoji seji dne 13. novembra t. l. soglasno izvolil za častnega občana dr. Ivana Šusteršiča za zasluge, katere si je stekel v viharjih bojih v državnem in deželnem zboru za svojo ožjo domovino. — Obenem se je pri isti seji imenoval za častnega občana g. Fr. Kavčič, nadučitelj v pokoju, za njegove obilne zasluge v šoli.

Poučni tečaj za združne funkcionarje v Ljubljani. Trgovska in obrtna zbornica za Kranjsko priredi dne 21., 22. in 23. novembra t. l. v Ljubljani poučni tečaj za združne funkcionarje. Namen tega tečaja je, dati osebam, ki imajo v obrtnih združenjih kot odborniki ali pa kot združni uradniki poverjeno skrb za opravljanje združnih poslov, priliko, da se seznanijo поблиže z določili onih zakonov, katere najčesteje potrebujejo. Tečaj je pri nas prvi svoje vrste in gotovo ustreže resnični potrebi, kajti obrtnih združenj štejeemo danes na Kranjskem 70. Tečaj bo trajal tri dni in se je zanj priglasilo nad 20 udeležnikov, od katerih so pretežna večina združni načelniki in odborniki. Tečaj bode obsegal 21 učnih ur.

Župan ponesrečil. Iz Kovorja se nam piše: Preteklo nedeljo se je ponesrečil naš župan g. Janez Golmajer. Voz, na katerem se je peljal, se je zaletel v neke skale, tako, da je g. župan dobil nevarne poškodbe; vendar je upati, da bo v kratkem okreval.

Povišanje cen tobačnim izdelkom. Glede na nameravano povišanje cen tobačnim izdelkom se zopet poroča, da ne bodo povišali cene cigaretam šport in pa cigaretam, ki se prodajajo po 1 v komad. Cena vsem drugim cigaretam se zviša 1 do 2 v pri komadu. Če bodo podražili tudi cene smodke, še ni znano, pač pa bo stala Portorico 9 v, viržinka 12 v, britanika 16 v, trabuka 18 v in Regalitas 20 v. Cigaretnemu tobaku ne po-

višajo cene, pač pa znižajo težo od 35 na 28, od 30 pa na 23 gramov.

Našel je podpisani 15. oktobra v Ljubljani na Marijinem trgu pred frančiškansko cerkvijo nekaj denarja in zlatnine. — Andrej Sešek, Št. Pavel št. 4 p. Domžale.

O vlogah na deželni odbor in druga oblastva. Deželnemu odboru prihajajo večkrat razne prošnje združenj, društev in posameznikov, ne da bi bil v prošnji naveden namen, v katerem se naproša podpora. Marsikdo tudi prosi v isti vlogi podpore v razne svrhe. V tem oziru opozarjamo svoje čitatelje, da je vsaki vlogi na oblastva natančno označiti namen, iz katerega se je vložila prošnja, da je za vsako stvar prositi v posebni vlogi in vsako prošnjo treba podpreti s potrebnimi dokazili in priložiti eventualne načrte, proračune itd. Drugače se prositelju lahko zgodi, da se mu prošnja odbije navzlic resnični potrebi, ker jo ni zadostno utemeljil, ali pa povzroči oblastvu s svojo nerodno sestavljeni vlogo obilo nepotrebnega dela.

Poročil se je v ponedeljek dne 14. t. m. v frančiškanski cerkvi v Ljubljani g. Franc Novak, podomače Lozarjev, posestnik, trgovec in gostilničar iz Štepanje vasi, z gospico Francko Kastelic, posestnika in trgovca hčerko iz Zatičine.

Zahvala. Vsem občanom in drugim ter č. gg. duhovnikom, ki so prispevali za nagrobni spomenik pokojnemu županu Jerneju Perjateljju, se izreka tem potom najtoplejša zahvala. V Podkrajju nad Vipavo dne 13. novembra 1910. Matija Bezeljak, odbornik.

POLOŽNICE

priložimo v prihodnji številki vsem cenjenim naročnikom, ki prejema list naravnost po pošti. Naj torej pri prihodnjem listu vsak pazi, da ne bo prezeral z listom obenem tudi položnice.

Gorenske novice

g »Kmeška zveza za kamniško dekanijo« naznanja, da se vrši v nedeljo dne 4. decembra t. l. javni shod v »Kamniškem domu« ob deseti uri dopoldne. Na shodu poročata čč. gg. poslanca dr. J. E. Krek in dekan I. Lavrenčič. Obenem se vrši občni zbor »Kmeške zveze« in shod zaupnikov. Pismena vabila slede.

g Iz št. Vida nad Ljubljano. — Iz obračevalno in zabavno de-

10. V nedeljo 27. t. m. ob 4. uri popoldne bo v Zg. Šiški v ondotnem izobraževalnem društvu predavanje. Vabijo se vsi člani in prijatelji društva. — V Dravljah se pripravlja dekliška igra »Vestalka«. — Iz občinske seje. Od župana predlagani proračun za leto 1911. se odobri. Dohodki so proračunjeni na 2092 K, stroški na 6420 K. Razlika se ima pokriti s 33odstotno naklado na direkten davek. Soglasno se zopet sklene prošnja na pristojno oblast, da bi se kolodvor v Vižmarjih povečal. Premajhen je čakalni prostor za občinstvo, premajhen prostor za odkladanje in nakladanje blaga, neprilичno je tudi, da se rampa na Vižmarski cesti zapira kar iz kolodvora in ne pri čuvajnici sami. Promet pa raste vsak dan bolj. Daj Bog, da bi ta ponovna prošnja občinskih mož ne bila zopet glas vpijočega v puščavi. — Naj ne ostane samo pri navdušenju. Do 130 vrlih mož in mladeničev iz šentviške župnije se je preteklo nedeljo udeležilo protestnega in manifestacijskega shoda v Ljubljani, kjer so protestirali zoper nesramno govorjenje laškega Natana. Prišli so domov polni navdušenja. »Nikoli ne bom pozabil slovesnega trenutka«, je rekel mož vdeleženec, »ko je naš poslanec Povše povzdignil glas in nas slovesno pozval, naj svoje otroke vzgajamo v pravem katoliškem duhu in v ljubezni do vere in cerkve.« Bog daj! — V električni centrali na Brodu se je pretekli ponedeljek vršila oblastvena kolavdacija. Upati je, da bo električna odpeljava v zavodu sv. Stanislava v 14 dneh gotova, potem bo centrala v popolnem obratu.

g Križe pri Trziču. V nedeljo popoldne po večernici je priredilo tukajšnje Slovensko kat. izobraževalno društvo predavanje. Govoril nam je č. g. župnik Janez Zabukovec o prostozidarstvu in portugalski revoluciji. Poslušalci so bili prav zadovoljni; zato upamo prihodnjic še večje udeležbe. — Drugo nedeljo dne 27. t. m. ravno o tem času bo zopet predavanje o »Stari šoli«. — Pričelo se je v našem Slovenskem kat. izobraževalnem društvu v nedeljo dne 13. t. m. petje, ki ga že ni bilo več let pri nas. Fantje, le korajžo, manj ne bomo znali, kakor sedaj. Vsako nedeljo od 1. do 2. popoldne pridite k učenju in vselej pripeljite kakega novinca seboj. — V Sebenjah hš. št. 40 se prodaja časopis »Slovenec«. Naj bi se v nobeni hiši ne pogrešalo tega koristnega časopisa »Slovenca«. Posebno priporočljiv je gostilnam. Svetujemo, da se vrže »Gorenjec« pod mizo in »Slovenec« na mizo!

g Boh. Srednja vas. Pred par tedni smo brali v »Domoljubu«, da je imel nekdo na Bledu za kravo 400 K na ponudbo. V Srednji vasi pa je imel Jože Zvan za eno celo 500 K, toda mož je dovolj pameten, da bo ohranil tako žival rajši doma. Škoda, da se je lepe plemenske živine že preveč prodalo iz Bohinj! — Vsled silnega deževja v zadetku t. m. se je posul velik kos nasipa

ob Ribnici pri mostu v Srednji vasi. Sedaj se napravlja nasip iz betona. — Snega smo dobili kakšnih 35 cm, a se nam še obeta. Za praznik 8. decembra pripravljajo dekleta igro »Vestalka«. Igra se godi v Rimu ob času Neronovega preganjanja kristjanov in nam živo slika vso propalost tedanjega poganškega sveta, prelepo pa se nam odpira v nji blagodejni vpliv krščanstva na človeško srce. Upamo, da bo ta krasna igra privabila mnogo gledalcev. Fantje prirede v praznik primerno božičnico. — Prihodnje predavanje o Sveti deželi bo zopet v nedeljo 4. decembra. — Mohorjeva družba nam je letos zopet naklonila prav lepe knjige. Želeli bi samo, da bi družba zopet uvedla za vse enake knjige, ker je sicer preveč zmešnjave. Vsak Mohorjan se naj spomni, ko plačuje voznino, tudi s primernim darom zatiranih obmejnih Slovencev! Vse se pošlje na »Slovensko Stražo«.

g Shod na Blej. Dobravi se je na Martinovo nedeljo v dvorani hotela »Stol« g. Alojzija Zajec izborni obnesel. Dobravski možje in mladeniči bili so do malega vsi tu zbrani. Prišel je na shod tudi gorjanski župan g. Jak. Jan in več sosedov iz Podholma in Gorij. — Naš delavni deželni poslanec g. Iv. Piber, ki je tekom leta obiskal skoraj vse volivne občine, poročal je nad uro trajajočim, zanimivim govorom o deželnem zboru, o šolstvu, lovskem zakonu, o melioracijskem zakladu, izboljšanju planin in pašnikov in slednjic v glavnih potezah omenil novi občinski zakon. Občinstvo je koncem govora g. poslancu svojo zahvalo izreklo za njegovo skrb in možati nastop, osobito kadar se gre za pravice in koristi kmečkega stanu. Živel naš vrli poslanec g. Ivan Piber! — Drugi govornik, g. Ivan Podlesnik je govoril o našem društvenem življenju v občie, posebej o izobraževalnih društvih. — G. Kamenšek, lastnik hotela »Dobrava« je izražal napram g. poslancu Pibru in pričujočemu g. županu Jakobu Janu željo glede ustanovitve pošte na Dobravi in cestne veze z Bledom, kar se je vzelo na znanje. — Shod se je mirno izvršil in veselo razšel z nado, da se v kratkem ustanovi na Dobravi nepotrebno K. s. izobraževalno društvo.

g Iz Žabnice. V nedeljo dne 4. decembra t. l. popoldne ob 3. uri bo imel v K. s. izobraž. društvu dež. živinorejski in mlekarški nadzornik g. R. Legvart javno predavanje o umni živinoreji.

g Poljane nad Škofjo Loko. Zahvala, Dvestoletnica posvečenja naše župne cerkve sv. Martina v nedeljo dne 13. novembra se je izvršila kar največja častneje. Hvala Bogu za lepo vreme, ki je privedlo ob blizu in daleč nešteto množico vernega ljudstva. Zahvalujemo se tudi veleč. gg. dr. Alešu in Frančišku Ušeničniku, ki sta kot tukajšnja rojaka prisostvovala temu slavju, zlasti še poslednjemu za krasen cerkveni govor, nadalje vsem drugim sosednjim gg. duhovnikom, ki so

se rade volje odzvali vabilu in prišli počastiti sv. Martina. Pozabiti ne smemo tudi deklet tukajšne Marijine družbe, ki so imele z osnaženjem in okrašenjem cerkve veliko dela in truda in pa gosp. organista Lukmana in marljivi pevki, ki so krasno prepevale pri sv. maši. Bog poplačaj in pa sv. Martin!

g Tržiške novice. Ob mnogobrojni udeležbi je predaval zadnjo nedeljo v društvu Sv. Jožefa o zgodovini nekdanj tako slavnega Trziča preč. g. profesor dr. Jožef Gruđen iz Ljubljane. Z veliko pozornostjo je občinstvo sledilo predavanju gosp. zgodovinarja, ki nam je v nad uro trajajočem predavanju razlagal nastanek Trziča, ki je prvotno stal pod Ljubeljem v šentanski dolini. Opisal je potem nastanek sedanjega Trziča, njegov obrtni razvoj in omenjal končno požar, ki je uničil 30. marca 1811 skoro ves trg. — Prihodnje predavanje se vrši v nedeljo 27. t. m. ob 4. uri v društvenih prostorih Sv. Jožefa. Predava g. urednik Terseglav iz Ljubljane o jako zanimivem predmetu. Torej v nedeljo zopet v društvo Sv. Jožef! — Socialni demokratje agitirajo v zadržem »Napreju« že za prihodnje občinske volitve. Prepričani smo, da je tržiško delavstvo že toliko zavedno, da ne bo šlo na lim brezverski stranki, ki odobrava krvavo revolucijo na Portugalskem in si želi takih razmer tudi pri nas. Delavcem se spodobi zastopstvo v občinskem odboru, zato so tudi poslanci S. L. S. vse storili, da bo imel glas delavca isto veljavo odslej kakor glas kapitalista. Rdečkarji nimajo za to najmanjše zasluge.

g Križe pri Trziču. V nedeljo dne 27. novembra popoldne po večernici priredi tukajšnje Slov. kat. izobraževalno društvo predavanje v »Stari šoli«. Govoril bo č. gosp. kaplan Čadež iz Trziča o jeruzalemskem romanju.

g Šmartno pri Kranju. Izobraževalno društvo priredi v stari šoli Miklavžev večer in sicer v ponedeljek dne 5. decembra ob pol 7. uri zvečer. Povabljeni ste vsi k tej prireditvi, posebno starši z otroci. Radodarni Miklavž bo delil ta večer darove pridnim otrokom in tudi odraslim.

g V Stranjah nad Kamnikom se je ustanovila dne 20. t. m. za tri občine (Stranje, Zupanje njive in Bistrica) živinorejska zadruga. Predaval je gosp. Rataj o pomenu živinorejskih zadrug in sploh zadružništvu. Odbor se je konstituiral sledeče: Prelesnik Karol, župan in posestnik, načelnik; župnik Cegnar, tajnik in blagajnik; Franc Balantič, A. Perne in Valentin Slevc, odborniki. — Novi zadrugi želimo najboljši uspeh.

g Društvo »Kamnik« se ne oglašja veliko v svet, ampak deluje na tihem samo in po odsekih. Ni tega dolgo, kar je damski odsek slavil obletnico svoje ga obstanka s prijateljskim sestankom v »Kamniškem domu«, govorom dr. P. Ranta in igro »Čarovnica«. Orli so se v zimski sezoni jeli številneje zbirati k telovadnim vajam, ki se vrše že v novi telovadnici pri Krištofovi hiši. Število

nas veseli, da bi se Orli tudi vredne pokazali svoje organizacije z neustrašnim nastopom za krščanska načela in z lepim vedenjem. Surovosti so vzeli itak naši Sokoli v zakup. Društvo samo je na odru pokazalo »Desetega brata«. Ne bomo hvalili posameznih igralcev; kdor je bil zraven, je sam videl, v kako mojstrskih rokah so bile glavne vloge. Pozorni gledavec je opazil, da ni povsod gladko teklo besedilo, kar je pa umljivo, ker je bilo malo časa za učenje. Malo prej namreč se je igrala veseloigra »Pesek v oči«. — Ko naštevamo naše prireditve, si ne moremo kaj, da se ne bi pomilovalno spomnili svojih nasprotnikov. Vsaka naša prireditev jih zbode v oči. Vabila k »Desetemu bratu«, plakatirana, so ponoči odstranili, da ni bilo več sledu o njih. Nazadnje bo pa še kakšen liberalni dopisnik to pobalinstvo naprtil klerikalcem. Le tako naprej, liberalci, noč bo vam prosvitljencem pomogla do napredka!

g Iz Kroke. V ponedeljek, dne 21. t. m., obhajala se je v Kropi 25letnica posebne vrste. Minulo je ravno v ponedeljek 25 let, ko smo dobili od rajnega gospoda ljubljanskega prošta Jožefa Zupana, kroparskega rojaka in velikega dobrotnika, velik zvon, ki tehta 32 centov. V spomin na to je bila ob osmih pridiga, peta sveta maša za rajnega gospoda prošta. Priprosta, a najboljša slovesnost!

Dolenjske novice

d Iz Šmarja pod Ljubljano. Pretečeno nedeljo smo imeli v naših društvenih prostorih zanimivo predavanje. Predaval je č. g. dr. Gvido Rant. Nabralo se je skupaj mnogo somišljenikov, ki so z zanimanjem poslušali g. predavatelja. Želimo pa, da bi nas g. predavatelj še večkrat posetil. — Pred našo šolo je vedno vse v lužah. Ali bi se ne dalo temu odpomoči? Malo dobre volje, pa bo šlo!

d Na Krki. V 46. številki »Domoljuba« smo brali kako se »liberalni Kapelj ali rdeči Jožek« ponuja za župana v naši občini in pa kako opisuje, da se v našem župnišču ne dobi nikoli milodara, ker je župnišče vedno zaprto. Naj še mi svojim sovolilcem v spomin pokličemo, kako je ta pisar-župan skrben za svoje soobčane, posebno pa še za siromake. — Letos je črv grozovito uničeval poljske pridelke. Prosili smo našega župana, naj poskrbi, da se bo škoda cenila in da se bo davek odpisal. Župan je obljubil, da bo to storil pisar-župan, rdeči Jožek pa je obljubo zavrgel in se ni potrudil naši prošnji ustreči. V občinah Gorenjavas in Muljava, se je škoda cenila in davek odpisal, pri nas pa ne, ker se pisar-župan ni pobrigal. In vendar smo po tej nesreči posebno hudo zadeti po vaseh Potok, Krška vas, Predbukovje in Male Lese. V ostalih 17 vaseh pa ljudi več ali menj. Veliko je posestni-

kov, ki so pridelali turšice komaj po 2 ali tri mernike, namesto 30 do 50 mernikov in vender je glavni pridelek našega kmeta turšica; če ta »fali« nima naš kmet dobre letine. Pa to ni še vse; ker se ni škoda cenila, ne moremo prositi za podporo; tako smo zaradi pisar-županove lenobe dvakrat udarjeni. In takega naj bi še volili? — Tukaj je 75 let stari ubožec Jožef Kutnar, doma s Potoka. Bil je vojak, potem samski delavec in je zahajal k svoji sestri na Muljavo. Ali le-ta mu je umrla, šel je drugam si strehe iskat. Lansko leto začela ga je desna roka boleti in morali so mu jo v Novem mestu odrezati. Prosil je podpore. Muljavski župan je sporočil na Krko, da je ubožec silno potreben, naj mu torej pošljejo kako podporo. Naš pisar-župan pa je napisal brzo prošnjo, da naj ga sprejme muljavski občinski odbor v svojo domovinsko zvezo. In tako leži sedaj siromak Jožef Kutnar v slamnici Franceta Zupančič brez občinske podpore, ves premrt in shujšan, živeč samo od milodara Zupančičevega. Za siromaka ni bilo daru v občinski blagajni, pač pa za podporo po nepotrebnem zadolženemu gasilnemu društvu, katero si je lansko leto najelo godce iz Domžal, kumico zastavi pa iz Šiške. Ali bomo tako »usmiljeno« srce še volili? — Leta 1899. smo plačali prisilne naklade za muljavsko šolo, ker pa si je Muljava same zase otvorila šolo, je občina dobila 1486 K nazaj. Denar je bil nabran izključno za šolske namene, pa pisar-župan je tako hotel in obrnil se je med drugim v podporo, boljše rečeno v poplačilo veselice gasilnemu društvu po nepotrebnem narejenega dolga. — Za leto 1908. proračun krajnega šolskega sveta izkazuje, da ima občina Krka plačati prispevek za šolo 1100 K. Občine Ambrus, Zagradec in Muljava so na nje odpadle plačale, Krka pa še do danes ne. Občinski proračun za leto 1910. že pokrije stroške tekočega leta in zdaj se je vmes utaknilo še 1486 K 62 v. Za šolo pa se ne da nič. Ali je tako prav? Ali ne vpije vse to po reviziji? Dragi sovolilci! preudarite vse to in ravnajte se po tem!

d Iz Kostanjevice. »Slovenski Dom« od 12. novembra se je spravil nad posestnika Kržičnika iz št. 66, češ, da je sam priznal, da je v Celju po krivem prisegel, ker je umaknil tožbo proti dvema kostanjevičanoma, ki stam očitata krivo prisego. Da bodo bravci zvedeli, koliko je na pisanju »Slovenskega Doma« resnice, naj povemo, zakaj je Kržičnik umaknil tožbo, ker edini vzrok liberalni dopisnik previdno zamolči. Kržičniku ni vsled obetanega dokaza resnice srce zlezlo v hlače — junaško mu še bije v prsih — od tožbe je odstopil edinole na prigo-varjanje gospoda sodnika, ker ta ni mogel dobiti aktov od celjskega okrajnega sodišča in torej tudi ne bi mogel soditi ali je očitavanje krive prisege resnično ali ne. Vsak, ki pozna le nekoliko kostanjeviške razmere in nekatere osebe, se lahko prepričan do dna duše, da

bi bil Kržičnik takoj naznanjen državnemu pravdnistvu, kakor hitro bi se mu kdo upal dokazati krivo prisego.

d Iz Adlešič, 12. novembra. Kdo bi si mislil, da bodo postale Adlešiče tako imenitne, da imajo celo že svojega dopisnika v liberalni cunji »Slov. Dom«! V št. 45 piše ta grdi list nekaj o volivnih sleparijah in sleparjih, češ, da se je pri nas na dan volitve sleparij in omenja, da je stal Jure Požek zaradi tega že pred sodiščem. Res je stal pred sodiščem, ker je v preiskavi, a upamo, da se bo izkazala resnica in pravica, ker ima več prič, da ni prav nič sleparil, ki so bile že zaslišane pred sodiščem v Črnomlju. Naj pa tudi mi še sporočimo, da je stal pred sodiščem v sredo dne 9. t. m. Miha Grabrijan, krčmar, ki je dne 16. oktobra iz svoje krčme izsuval Kat. Fortun brez vsakega vzroka tako, da je potem par dni ležala. Nastopilo je, kakor se pripoveduje, sedem prič proti Grabrijanu in bil je obsojen na 3 dni zapora, oziroma 30 K in 31 K stroškov za bolečine i. dr. Drugič bomo sporočili pa tudi še, kako je neki liberalec sleparil pri volitvah s tem, da je glasovnico nekemu vzela, našega kandidata prečrta in napisal njanjo liberalnega kandidata.

d Iz Šentjanža. V nedeljo, dne 20. novembra je imel pri nas političen shod deželni poslanec g. dr. Ivan Zajec. Govoril je o lovski postavi, občinskem redu in o cestnih odborih. Poslušalci, ki jih je bila polna dvorana, so z zanimanjem sledili besedam gospoda govornika. Le Sokol z Breškega je motil poslušalce s svojimi neumnimi medkljici. Po govoru se pa ni hotel oglasiti. Srce sokolsko mu je zlezlo v hlače, kakor sploh sokolom, kadar se jim da prilika, da pokažejo korajžo. Vsi poštenjci možje in fantje so se zgražali nad sokolsko surovostjo.

d Pri Sv. Trojici pri Mokronogu se je v nedeljo, 13. t. m. otvoril nov posojilniški dom. Spodnji del stavbe je prirejen za posojilnico, zgornji del pa zavzema lična dvorana, namenjena za večje, zlasti društvene prireditve. Oder je izdelan jako okusno, da si ga lahko vzamejo za vzor vsa sosednja društva. Pri otvoritvi je navdušeno govoril mladenič Kobal, da je naslednji govornik, č. g. župnik iz Mokronoga, čestital farmanom, da imajo v svoji sredi tako vlega mladeniča. Opomnil je potem č. g. župnik poslušavce na korist posojilnic: Naši predniki, ki so živeli pod jarmom oduševstva, bi vedeli o tem največ povedati. Opomnil je na velik pomen društva. Ako daste sinove in hčere nam v roke, vam garantiramo, da bodo dobri. Ako pa jih daste v roke brezvercem, ne bodo izpolnjevali niti četrte božje zapovedi. Članom društva pa je dal poguma, rekoč: »Nič ne de, če slišite od nasprotnikov kako grenko. Če psi lajajo, je to znamenje, da vi jahate.« — Jako dobro je potem uspela igra »Novi zvon na Krtinah«. Mladeniči, še nevajeni predstav, so prav dobro pogodili svoje vloge. Sama na sebi resna igra vsebuje

nekaj šaljivih prizorov, ki so vzbujali med poslušavci splošno veselost. Dvorana je bila natlačeno polna in igra se je naslednjo nedeljo ponovila. Nek nasprotnik, obenem vinski bratec, je tudi prišel pogledat, ko se je vdrugič igralo. Zabavljaj je nekaj časa, se celo drznil s psovanjem motiti igralce, ko so najbolje igrali, potem pa je odšel rekoč: »To ni zame.« Seveda ni. Zate je frakelj. Saj zaslužil si jih je pri posojilnici preveč. Mladeniči pa le korajžno naprej! Še marsikako lepo bomo uganili v novem »Domu«.

Notranjske novice

n **Na Brezovici pri Ljubljani** je v nedeljo 20. t. m. predaval deželni potovalni učitelj sadjereje gospod Humek v »Katol. domu« pazljivo poslušajočim kmetovalcem koristni poduk o sadjereji. Pri nas je sicer precej sadnih drevcev, a je še mnogo prostora za sadno drevje. Staro drevje je pa res potrebno več in boljšega negovanja nego dosedaj. Morda bo večkratno predavanje pomagalo? Ravno to nedeljo smo imeli popoldne tudi v »Katoliškem domu« lepo predstavo »Sv. Neža«. Priredile so nam jo dekleta Marijine družbe. Igrale so vse tako dobro in sigurno, da ne moremo hvaliti posameznih, ampak vse so izvršile svoje vloge kakor vajene izvrstne diletantinje.

n **Borovnica.** Igra »Na Marijinem srcu«, ki jo je uprizoril v nedeljo, dne 20. t. m., odsek slov. katol. izobraževalnega društva »Bogomila«, je prav lepo uspela. Vse igralke so pohvalno, točno izvršile svoje vloge na splošno zadovoljnost občinstva. Igra se bo ponovila 8. decembra t. l.

n **Vrhnjske novice.** Dne 27. t. m. pričnemo pri nas s sv. misijonom, ki ga bodo vodili skozi 8 dni trije oo. frančiškani. — Zdravstveni zastop za vrhnjski sodni okraj si je izbral za svojega načelnika vrhnjskega župana g. Frana Tršarja. — »Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov« je vprizorilo dne 20. t. m. v »Društvenem domu« trodejanjko »Stari Ilija«. Veselica se je dobro obnesla. — Dne 8. decembra t. l. praznuje naša dekliška Marijina družba desetletnico svojega obstoja. Kakor čujemo, namerava družba ob tej priliki prideriti primerno veselico. — Pohvaliti moramo c. kr. dvornega založnika g. K. Jelovška, ker je dal tako lepo urediti pot, ki vodi mimo njegovih tovarn proti Sinji gorici. Priznavamo, da je to v prvi vrsti zasluga gospoda c. kr. dvornega založnika, ki hoče baje ob tej poti zasadi drevored. V tem oziru se pač ne da primerjati z gospodom Jelovškom g. Lenarčič, znan po svoji »Klinzgassi«, katero je dal zasuti šele nato, ko je bil od deželnega zbora izročen sodišču. Čast, komur čast!

n **Hrenovce.** V Zagonu pri Hrenovcih je v noči od 11. na 12. novembra

zmrznila 84 let stara Marušič. Prejšnji dan je pobelil zemljo nekoliko sneg tako, da je bila noč prav hladna. Ne ve se pa, kako je ponesrečenka prišla ponoči na vrt, kjer je našla konec svojega življenja. — Veliko imamo pri nas ob glavni cesti gostiln. Pa po vseh, od Postojne do Razdrtega, imajo le vžigalice v korist liberalni družbi sv. Cirila in Metode. Bo pač treba našim gostilničarjem na uho, pa prav glasno, povedati, da so v prometu tudi vžigalice v korist obmejnim Slovincem. Če pa hočejo vključ temu ostati zvesti privrženci in ljubitelji liberalizma, naj le ostanejo, mi verni farani pa se jih tudi lahko ognemo. Še bolj bode pa nas v oči, ko nas pri vsaki mizi skoraj izziva nabiralnik za omenjeno družbo. — Čujemo, da bo sedež bodoče podružnice sv. Cirila in Metode tam nekje v Spodnjem Hruševju. Upamo pa, da se iz dotične hiše ali trgovine ne bo upala pokazati v okolico. Hruševci, pazimo, od koga se bomo dali pregovoriti!

n **Iz Senožeč.** Zima že trka na vrata, v društvu se pa pričinja vesela pomlad. Priredili smo dve predavanji o ženskem vprašanju in ženi in politiki. Odposlali smo dve dekleti učiti se čipkarstva v Idrijo. Nekateri zatrjujejo, da čipkarska obrt propada. Zadrugno jo rešimo in spopolnimo. — Naši mladeniči so zadnjo nedeljo udarjali na tamburice v neki gostilni. Bili so veseli in navdušeni. Nemško hočemo tudi znati, zato smo se začeli učiti. Včasih razlagamo tudi iz »Zlate knjige« ali se pa kaj pogovorimo o varčevanju, domačem knjigovodstvu in drugem. Obiskal je našo hranilnico revizor. Prav veseli smo bili. — Vsem, ki katoliško mislijo in žive, kličem v naše društvo in v bodočo čipkarsko zadrugo!

n **Iz Zagorja na Pivki.** Letošnje poletje se je pri nas zgradil vodnjak, za katerega je deželni odbor dovolil znesek 2300 K. To delo je bil prevzel gosp. Domicelj. Kar se tiče zidarskega dela, je sicer dobro narejeno, pumpa pa se je v petih mesecih že v tretje pokvarila. Ako se ne preskrbi boljše in stanovitnejše pumpe, bo ostalo delo samo za okrasek.

n **Iz Idrije in okolice.** Naš poslanec G a n g l je poročal na javnem shodu o zadnjem zasedanju deželnega zbora. Njega so volili uradniki in delavci, zato se ne čudimo, da je zabavljaj čez večino v zbornici, da skrbi le za kmeta, a nič za delavca. No, dež. zbor za delavca ne more dosti storiti, to spada v državni zbor na Dunaj, saj tudi prejšnja zasedanja, ko so vladali slovenski liberalci in Nemci, se niso ozirali prav nič za delavca in prav nič za kmeta. Naša stranka je takrat se poganjala, da je drugi volivni red napravila, tudi nižji sloji pridejo do volivne pravice, s tem se je tudi ozirala na delavca. Sicer je pa znano, ako se bode kmetu dobro godilo, tudi delavec ne bo zapuščen. Kako se pa sedaj kmetu godi, se vidi iz tega, da vse sili iz dežele v mesta ali pa v Ameriko. Ko bi se kmetu boljše godilo

kakor delavcu, bi rajši ostali na kmetih in še ti, ki so v mestih v raznih obrtnih podjetjih, bi romali zopet na deželo. Ako se je S. L. S. ozirala na kmeta, je res tam hotela pomagati, kjer je potreba največja. To pač kaže vsakdanja skušnjava. Po mnenju našega poslanca je bila velika napaka, ko se je le neki provizorij napravil, ne pa običajni proračun za prihodnje leto. Gospod Gangl je še zelo mlad, sicer bi se spomnil, kako je bilo še v dobi, ko je Hein gospodaril na Kranjskem. Minister Körber je takrat imel 16 milijonov za izboljšanje kmetijstva in za razne podpore. Ako bi se šlo po številu prebivalcev naše dežele, bi morala takrat Kranjska dobiti 400.000 K podpore, a dobila jo je le 40.000. Zakaj smo bili tako udarjeni? Ali naši poslanci niso storili svoje dolžnosti? O da, niso zamudili prilike opozoriti na pristojnem mestu, kaka krivica se s tem godi Kranjski. A minister se je izgovoril na poročila Heina, ki je slikal Kranjsko kot nek paradiz, kjer nič ne manjka in ni silnih potreb in denar je šel na Češko in v Galicijo, nam se je pa dalo mali košček, da ne bomo preveč sitni. Ko bi sedaj napravili proračun in bi videli, da manjka čez 1 milijon, bi morali zvišati davke. In kdo bi bil plačal? Večinomoma kmet, a zadelo bi bilo tudi delavca. Sedaj se pa ravno dela, da država pride na pomoč deželam, ki so zelo zadolžene. Ako bi stalo v našem proračunu, da ni nič dolga, da se vse le z davki pokrije, bi enako zopet na Dunaju kazali, da nimamo nič potreb, da so drugod veliko večji reveži, kakor Kranjski, torej se mora onim dati podpore, Kranjska se že sama lahko zdržuje. Seveda kaj takega Gangl ni smel povedati svojim volivcem, ko bi bil tudi vedel, ker drugače bi bil moral pohvaliti našo stranko, kar pa socialni demokrat nikoli ne sme. Ne bomo raznašali, kaj je vse drugega napačnega dobil pri naši stranki, ker to se je vse že prej bralo v liberalnih časnikih. A s samim zabavljanjem volivci ne bodo zadovoljni, morda parkrat še vleče, a pozneje se obrabi in nasiti. — Na Vojskem so napravili nove orgle. Prav dobro jih je pogodil domačin Notranjec Milavec. Prav je, da se daje domačinu zasluzka, ki tudi dobro postrežejo in če treba kaj popraviti, so takoj pri rokah. Vojsko je najvišja fara na Kranjskem. Človek bi mislil, da mora biti župna cerkev radi tega zelo zanemarjena. A je ravno nasprotno. V zadnjih letih se je prenovila zunaj in znotraj. Ima krasen kamenit veliki oltar, nov šamotni tlak, lepe dragocene svečnike, križevi pot na relief in sedaj še nove orgle. Blagoslovil jih je pretečeno nedeljo idrijski dekan, ki je v govoru omenjal, da je cerkev sedaj tako opremljena in prenovljena, da je veselje zahajati v njo. Zakaj imamo orgle v župni cerkvi in kaj nas uče, je v poljudnem kratkem govoru pojasnil, potem še orgle pri peti maši poskusil. Ljudje so radodarno prispevali in jim ni žal za stroške, ker vidijo vse v tako

lepem stanu. Pri darovanju so se 'ako skazali, da so orglje že plačane. Za malo župnijo kar 3000 K po milodarih zbrati, ni malenkost in priča, da hribovcji niso zadnji. — S neg nam je pobelil zemljo. Upamo, da ne bo za stalno ostal. Nekateri niso še mogli preskrbeti si drv in stelje. No, drva bi si še kako po snegu dobili, a stelje izpod snega izkopavati ni mogoče. — Marijina družba za dekleta je omislila lepó veselico v Idriji. Vsako leto ob tem času napravi lep spored, da dobi kaj denarja, katerega porabi za zimsko obleko revnim članicam. Blago kupijo, a napravijo pa vse brezplačno same. Zato imajo v svojih prostorih tudi društveni šivalni stroj, katerega jim je darovala ljudska naša hranilnica, da se uče šivanja in da na njem tudi prirejajo obleko družabnicam. Tako se mlade same nauče in obenem tudi kaj dobrega store. Zato se jih bode letos Miklavž že spomnil, da bodo nekatere prav vesele. Mislim pa, da ne bodo vesele samo one, ki bodo dobile brezplačno obleko, temveč tudi one, ki so k temu pripomogle.

n Idrija. V nedeljo dne 13. novembra je imelo idrijsko okrožje Orel svoje zborovanje v Spodnji Idriji. S tem zborovanjem je bilo tudi združeno običajno predavanje. Predaval je g. katehet Oswald o svojem potovanju po Sveti deželi. Zanimivo predavanje je z velikim zanimanjem poslušalo nenavadno veliko poslušalcev. Prihodnje zborovanje Orla za idrijsko okrožje bo dne 18. decembra v Idriji. — To nedeljo dne 13. novembra smo imeli v Idriji tudi javen političen shod. Propali kandidat na Dolenjskem E. Gangl je zbral okrog sebe nekaj (kakih 150) poslušalcev in jim pripovedoval o hudobnih klerikalcih, ki mu niso privoščili, da bi on Dolenjce zastopal v državnem zboru. Govoril je o zadnjem deželno-zborskem zasedanju. Tožil je, da je on in liberalna stranka izgubila ves pomen, in da odločuje le S. L. S. Jezil se je čez novi občinski red, čez cestni zakon, sploh čez vse, kar je S. L. S. zadnji čas storila v korist slovenskega ljudstva. To je torej oni mož, ki se je dolenjskemu kmetu ponujal za poslanca.

n Št. Vid nad Vipavo. Pretečeni mesec je odbor tukajšnje mlekarske zadruga oddal v najem vsa stavbna dela nove mlekarnice stavbnemu podjetniku Alojziju Brečelju. Vse stroje za mlekarno bo postavila tvrdka Separator na Dunaju, katera se je zavezala isto opremiti z najmodernejšimi stroji, zlasti je omeniti hladilni stroj, s katerim se bo hladilo mleko brez vsacega ledu. — Vipavska hranilnica in posojilnica podelila je zadrugi brezobrestnega posojila 20.000 K, visoki deželni odbor kranjski je blagovolil podeliti

podpore 15.000 K. Nadeja se izdatne podpore tudi od visokega poljedelskega ministrstva, kateremu se je že pred časom odposlala prošnja. — V torek dne 13. t. m. blagoslovil je tukajšnji gospod župnik temeljni kamen nove stavbe. Pri blagoslovljenju se je udeležilo poleg odbora in zadrugnikov tudi več drugih ljudi. V krasnih besedah je obrazložil gospod župnik važnost mlekarske zadruga za gospodarski napredek ter priporočal članom složnost in edinost, ki je glavni pogoj za prospeh vseh organizacij. Dolžnost nam je omeniti vrlega načelnika zadruga gosp. Uršiča, kateri brez ozira na mnoge napade in nasprotovanja dela s posebno požrtvovalnostjo za korist in prospeh naše mlekarske zadruga. Po vsi pravici ga smemo imenovati glavni steber zadrugištva na Vipavskem. Vsa čast mu! Kmetovalci! družimo se v zadruga, ker tam je edina pot do samopomoči.

Dobre knjige

Zbirka cerkvenih pesmi za mešani zbor z enim samospevom. Uglasbil oziroma harmoniziral Janko Leban, ljudski učitelj. Partitura 1 K 40 v, posamezni glasovi niso izšli. — Omenjena pesmarica, ki je prav kar izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne«, obsega 11 napevov in sicer: 2 mašna, 5 Marijinih, 2 obhajilna, 1 sv. Jerneja in 1 božičnega. Besedilo je večinoma skladatelj tudi sam zložil. Janko Leban, brat pokojnega odličnega skladatelja Avgusta, je našemu ljudstvu ne samo kot pisatelj, ampak tudi kot skladatelj in spreten organist že znan, stopa pa s to zbirko kolikor nam znano, prvičkrat kot cerkveni skladatelj v širšo javnost. Cerkveni zbori ga bodo brezdvoma z veseljem pozdravili in segli po njegovih lepih napevih, ki bodo vseskozi ugajali našemu ljudstvu. Zloženi so sicer v navadnem, lahkem in priprostem slogu, vendar ne na škodo dostojnemu cerkvenemu duhu. Take skladbe prav radi in toplo priporočamo vsem našim gospodom cerkvenim pevovodjem in želimo, da bi ta zbirka našla veliko posnemalcev in odjemalcev.

»Dekle z biseri«. povest, po kateri se toliko poprašuje, je izšla ravnokar kot 13. zvezek »Ljudske knjižnice« v zalogi »Katoliške Bukvarne«. Naročnikom »Ljudske knjižnice« bomo dostavili povest v najkrajšem času po pošti. Cena 2 K 20 v, vezani 3 K 20 v, po pošti 20 v več. Prekrasno povest vsem čitateljem najtopleje priporočamo.

Smešnice

Razdrta ženitev. Bogataš snubeu: »Koliko znašajo Vaši dohodki?« — Snubeu: »20.000 kron.« — Bogataš ponosno: »Toliko izda moja hčer približno za vsekovalne rute na leto!« — Snubeu: »Potem pa raje odstopim, zakaj tako dragega nosa ne rabim pri hiši!«

Pri vojakih. Korporal: »Vi Zaletel, ste videti od daleč silno neumen; če pa vas od blizu pogledam, ste pa res!«

Težko. Zdravnik: »Vi imate na hrbtu oteklino, ki sicer ni nevarna, pa je vendar ne smete izpred oči spustiti!«

V naglic. Zagovornik: »Gospodje porotniki, jaz sem tako trdno prepričan, da je moja varovanka nedolžna, da bi jo precej vzela, če bi le veliko doto imela!«

V šoli. »Lipek, zakaj te ni bilo včeraj v šolo?« — Lipek: »Prašiča smo klali, pa so oče dejali, da je takrat domač praznik!«

Času primerno. »Če bi še enkrat prišel na svet, bi hotel biti opica, da bi brž na drevo splezal, če bi srečal avtomobil!«

Pozna ga. Upnik: »Je doma gospod?« — Sluga: »Je, prosim le vstopite!« — Upnik: »Hvala Bogu, bom vendar enkrat denar dobil!« — Sluga: »Prosim, kadar je gospod doma, nima nikoli denarja!«

Davki. »Davek plačujemo od zemlje (zemljiški davek), od ognja (zavarovalnina), od vode (vodovodni davek) in posihmal, če si ljudje osvoje tudi zrak, o čemur se toliko govori — bomo imeli še značni davek, — torej davek od vseh štirih elementov!«

Težko. Zdravnik: »In še nekaj Vam moram naročiti. Kadar greste v oštarijo, imejte vedno svoja jetra pred očmi!«

Laxigen
idealno odvajalno sredstvo
v obliki sadežnih tablet, zasledljivo in hitro učinka.
Izvirna škatlja (20 kosov) k 1'3". Dobivajo se v lekarnah ali pri glavni zalogi C. Brady,
Dunaj 1., Fleischmarkt 2. 2977

Če nočete biti oškodovani, tedaj zahtevajte čestita gospodinja pri Vašem nakupovanju izrecno »Pravi Franckov pridatek za kavo« s tovarniško znamko »Kavni mlinček« in prepričajte se, toda previdno, ako je tudi res pravi s kavnim mlinčkom, zakaj iznova se pojavljajo kavini surogati v zabojih in zavojih, kateri so pravemu »Francku« na zunaj jako slični in katerih oprema je ponarejena, s katero vrsto pa bi ne mogli biti nikdar tako popolnoma zadovoljni kakor z znanim pravim »Franckom«. 3222.

Pri jetičnih se predpisuje sedaj splošno gnajahol. Njegov učinek izvrstno upliva v mnogih slučajih, vendar ga pa bolniki ne uživajo radi, ker je neprijetnega duha in okusa. Novi kemiji so je posrečilo, ta važni izdelek podati v prijetnejši obliki, thiokolu. Thiokol se uporabi v sirupovi raztopini, ki se pod imenom »Sirolin - Roche« dobi v vseh lekarnah. To sredstvo se rado zavziva in je lahko prebavno.

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Feller-jeve odvajalne Rhabarbara kroglice z znamko »Elsa-kroglice«. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franko 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsa trg 16 (Hrvatsko).